



Nederlandse Bijenhouders Vereniging
(NBV) Afdeling Schouwen-Duiveland

BIJ-kletsen

BIJ-kletsen Nr : 2019 - 5
Van : 4 november 2019
Kleur Koningin: 18 **ROOD**; 19 **GROEN**; 20 **BLAUW**

AGENDA (RFH)

7 november lezing Sjef van der Steen, Bergen op Zoom (separate info mail heb je eerder ontvangen)
8 november, 20 uur, IMKER café, Grand Café Helder Renesse
11 november 19:00 Uitreiking diploma's Basis cursus Bijenhouden 2019, Goes. Cursisten ontvingen separate uitnodiging.
21 november, 19:30 uur Algemene Leden Vergadering (ALV) Najaarsvergadering, de agenda wordt apart toegestuurd., uitnodiging volgt,
13 december, 20 uur, IMKER café, Grand Café Helder Renesse.

Mededelingen Bestuur (HvdR)

Met dank aan Rudolf voor het uitstekende redacteurschap van ons verenigingsbulletin, treft u vandaag alweer de vijfde editie van BIJ-kletsen 2019 aan. In de vorige editie stond reeds de aankondiging van de najaarsvergadering, die op donderdagavond **21 november a.s. vanaf 19.30 uur** zal worden gehouden op de bekende locatie aan de **Zevengetijstraat 6 te Zierikzee**. Uw aanwezigheid wordt vanzelfsprekend zeer op prijs gesteld en er zal u een aantal leuke verrassingen te wachten staan. Naast een verloting met een aantal Bijzondere prijzen – ieder aanwezig lid ontvangt een lootje - zal Fred Brockhus, een van de deelnemers aan de NBV basiscursus op Schouwen-Duiveland ons zijn ervaringen vertellen over een “nieuw” type bijenkast. Met deze innovatieve bijenkast zouden onze bijen op een volledig ecologische manier moeten kunnen worden gehouden. Zo zou onder meer de Varroamijt zonder chemicaliën kunnen worden bestreden, andere ziekten kunnen worden voorkomen en er zou bovendien sprake zijn van een sterk verhoogde honingopbrengst! We laten ons graag verrassen door de laatste innovaties op het gebied van de imkerij door Fred zijn kennis met ons te laten delen. Een andere cursist van de NBV basiscursus, Nienke Vooijs zal ons tijdens de najaarsvergadering meenemen in haar ervaringen van het afgelopen seizoen. Vanzelfsprekend zullen we met een korte “bloemlezing” onze activiteiten van het afgelopen seizoen de revue laten passeren en gezamenlijk vooruit kijken naar de plannen voor 2020. Daarbij vindt het bestuur het van belang om op een aantal punten (introductie “verenigingshoning” en zwemscheppen) met u van gedachten te wisselen. Het bestuur wil u daarom graag weer op onze najaarsvergadering verwelkomen. Daarbij nodigt zij u ook van harte uit om actief bij te dragen aan het pauze evenement. Velen van u maken thuis op een creatieve manier zelf allerlei imkerspullen (observatiekast, wassmelter, etcetera) en maakt een

aantal van onze imkers prachtige producten met de geogoste honing, was en propolis. We zouden het als bestuur op prijs stellen als u een aantal van deze imkerspullen en bijenproducten zou willen tonen aan uw collega-imkers. We kunnen op die manier elkaar laten zien waar we mee bezig zijn en dat leidt wellicht tot overdracht van kennis en kunde tussen leden onderling. Er zullen tafels gereed staan waarop de meegebrachte imkerspullen en producten kunnen worden uitgesteld.

In de vorige editie van BIJ-kletsen heb ik u verteld over bemoedigende ontwikkelingen in de Provincie Zeeland. Zoals u weet zijn we als NBV sedert het eerste uur lid van het Platform BIJvriendelijk Zeeland en zijn Bas Vroonland en Helle van der Roest de huidige afgevaardigden. Op 10 oktober j.l. heeft dit Platform een eerste BIJvriendelijk Symposium georganiseerd. Dit symposium is een groot succes geworden mede door de ondertekening van de Zeeuwse bijenstrategie door alle Zeeuwse gemeenten en woningcorporaties, het Waterschap Scheldestromen en de stichting Velt. Wellicht heeft u een verslag van dit evenement gehoord of gezien in de Zeeuwse media. Partijen in het Platform gaan nu samen aan de slag om BIJvriendelijke projecten te realiseren en komen in februari 2020 opnieuw bij elkaar om de voortgang van deze projecten te bespreken en verder vorm te geven. Ook vertelde ik u in de vorige editie dat het voltallige NBV bestuur en de verenigingsmanager op 18 september j.l. naar Schouwen-Duiveland zijn gekomen om kennis te nemen van de ontwikkelingen en activiteiten die onze imkersvereniging de afgelopen tijd heeft ontplooid. De samenwerking van onze vereniging met andere partijen is die dag vormgegeven door presentaties van Cockie de Wilde van de gemeente Schouwen-Duiveland en Evelein Mesman van Woningcorporatie Zeeuwsland. Het bestuur heeft dit bezoek bijzonder gewaardeerd en het heeft de betrekkingen tussen onze lokale afdeling en het landelijk bestuur verder versterkt. Inmiddels wordt aan verschillende activiteiten die we het afgelopen seizoen 2019 hebben opgestart alweer een vervolg gegeven. Ik wil u graag een paar van deze activiteiten noemen. Aan het begin van het nieuwe schooljaar 2019-2020 zijn op de Pontes Pieter Zeeman en de CSG Prins Maurits nieuwe BIJvriendelijk projecten opgestart. 3 HAVO en 3 Atheneum leerlingen van de Pontes hebben een project uitgevoerd rondom een “BIJenexperience” in de Napoleonschuur te Scharendijke. Op 29 oktober hebben zij de resultaten van hun werk gepresenteerd. Rudolf Fontein en Theo de Kuiper ontwikkelen op dit moment een bijenstandplaats / bijenpad op de stadsboerderij in Zierikzee. Het NME heeft ons gevraagd hen hierbij te helpen. In samenwerking met Landal Port Greve is recent een plan opgezet om met een bijenstandplaats en diverse workshops concreet invulling te geven aan de groenbeleving van hun recreanten. Daarnaast heeft Landal te kennen

gegeven onze BIJenproducten te willen afzetten op hun park in Brouwershaven. Samen met de gemeente en De Zonnestraal gaan we het tweede jaar in van het project Bloemrijke akkerranden. De belangstelling hiervoor bij agrariërs is onverminderd groot en er is zelfs sprake van een wachtlijst. Belangrijk is dat we de komende periode gezamenlijk gaan zoeken naar de goede zaadmengsels en de optimale wijze van maai-beheer. Er zal ook aandacht gaan worden besteed aan een alternatief verdienmodel voor de betrokken agrariërs. De gemeente heeft tenslotte voor 3 jaar een subsidie toegekend en het zou zonde zijn als hierna dit leuke project vanwege geldgebrek zou stoppen. Overigens heeft de gemeente recent ook definitief besloten om onze imkersvereniging een werkbudget toe te kennen, waarmee alle door ons in 2019 extern gemaakte kosten kunnen worden betaald! Tijdens de najaarsvergadering zal hierop worden teruggekomen.

Nu het seizoen 2019 ten einde loopt is het goed om met elkaar een tussenbalans op te maken. De plannen voor 2020 worden gemaakt en het zou goed zijn als u als lid eigen ideeën zou inbrengen. Veel leden hebben het afgelopen seizoen inspanningen verricht rondom de activiteiten die we als vereniging hebben ontplooid en het bestuur is hen daar heel dankbaar voor. Zoals u weet maken vele handen licht werk en het zou op prijs worden gesteld als nog meer leden zich actief zouden opstellen. Het bestuur zou bijvoorbeeld graag zien dat enkele leden het voortouw nemen om de komende periode een aantal leuke activiteiten voor onze leden te organiseren. Voor nu wens ik u namens het bestuur een goede afsluiting toe van het seizoen 2019 en hoop ik u allen te zien op de najaarsvergadering van 21 november a.s. Graag tot dan en een hartelijke groet,
Helle van der Roest

Uit de Ledenraad (RV)

Op zaterdag 2 november heeft de ledenraad vergaderd in Austerlitz. Aldaar werd door het bestuur medegedeeld, dat op 1 december de NBV gehuisvest zal zijn in een huurpand in Ede.

Het hoofdonderwerp van de agenda was het vaststellen van de begroting en het werkplan voor 2020. De begroting werd in een bijgevoegd stuk uitgebreid toegelicht en ook tijdens de vergadering is er door de penningmeester uitvoerig verteld, waarom het bestuur een negatieve begroting heeft moeten indienen. Het voorstel van het bestuur is: het tekort van € 63.350 op te vangen door 2/3 uit de reserves te financieren en een derde deel door een contributieverhoging van € 60,00 naar € 62,50 per jaar. Vervolgens is er geruime tijd gesproken over alle voor en tegens van dit voorstel.

Uit de vergadering werd gevraagd of er geen differentiaties in de lidmaatschappen zouden kunnen komen, opdat het ook mogelijk wordt op een andere manier de NBV financieel te steunen. Eén van de leden zal hier een opzet voor maken. Na een lange discussie werd de begroting met het voorstel tot een contributieverhoging van € 2,50 per jaar met een ruime meerderheid aangenomen.

Volg ons op Facebook:

<https://www.facebook.com/groups/365152490730740/>

Ons Bijenhuisje (WB)

Iedereen bedankt om de openstelling van ons BIJenhuisje tot een succes te maken.

Elke middag was er veel belangstelling behalve als het slecht weer was. Het aantal bezoekers liep volgens de aantekeningen van negen op 24 juli tot ruim honderd op 13 juli.

Als het druk is, is het moeilijk BIJ te houden natuurlijk, dan heb je alle aandacht nodig om de mensen te woord te staan. Grote belangstelling en bewondering en zelfs verwondering was er voor de vitrinekast die nu bijna helemaal volgebouwd is.

Er zijn weer stukken raat afgebroken en de vraag is hoe we die eruit kunnen halen. Iedereen vindt het prachtig zoals het er nu uit ziet en het kan misschien nog wel een seizoen mee maar dan moet er toch wat gaan gebeuren.

De observatiekast met drie ramen boven elkaar was ook mooi om naar te kijken. Vooral de kinderen vroegen direct waar de koningin zat. Jammer dat die moeilijk te vinden was omdat het merktekentje er af was gegaan. Ik had er geen koningin bij gedaan om juist te laten zien wat er dan gebeurt.

In eerste instantie werden er twee redcellen aangemaakt maar daar zijn ze niet mee verder gegaan. Het onderste raam werd ook niet uitgebouwd dus toen heb ik er zelf een koningin in laten lopen, in de hoop dat ze geaccepteerd werd. Dat gebeurde en toen werden ze ook veel actiever. Er werden eitjes gelegd, er kwam veel gesloten en uitlopend broed, kortom zoals het in een bijenvolk hoort te gaan, volgens ons.

Omdat ik denk dat ze op drie ramen de winter niet door zullen komen, heb ik eind september samen met Rob de observatiekast losgehaald en weer op mijn terras gezet. Samen met het doorzichtige zesraams observatiekastje dat we gebruikt hebben bij de opening van de monumentendag heb ik ze op een tienramer gezet.

De dames van de prachtige Bijenparade hebben hun bewondering en belangstelling op een charmante manier laten blijken.

Bij de verhuizing van het observatiekastje zagen we dat er een aantal vloertegels verzakt waren. Ik heb dit zo goed mogelijk gerepareerd. Er bleek een groot nest onder te zitten van ik vermoed ratten want het zand onder de tegels was allemaal naar buiten gewerkt. Dat heb ik weer zoveel mogelijk gebruikt en ook nog 25 kilo zand die ikzelf meegenomen had. Ik ben geen straatmaker maar het vloertje ligt er weer aardig BIJ.

Een paar weken geleden heb ik de "waterborden" geschilderd. Dat was echt nodig vooral nu de winter er aan komt. De westelijke wand heb ik een tijdje geleden ook behandeld want daar staat de zon zowat de hele dag op.

Dit seizoen is weer gebleken dat ons BIJenhuisje een belangrijke plaats in de omgeving inneemt. Er is mooi foldermateriaal om uit te delen. Wordt vervolgd.

Basiscursus Bijenhouden '2019 (RV)

Maandagavond 7 oktober hebben 9 cursisten examen gedaan voor de basiscursus in zorgboerderij "De Stelle".

Dit keer bestond het examen uit 60 meerkeuzevragen, wat het corrigeren in ieder geval vereenvoudigt.

Na het examen hebben de cursisten hun praktijkwerkboek ingeleverd. Inmiddels zijn deze beoordeeld en de examens nagekeken met als resultaat:

Alle negen cursisten zijn geslaagd voor hun diploma. Op 11 november is er een feestelijke bijeenkomst in Goes en alle geslaagden hopen wij daar te verwelkomen voor de diploma-uitreiking.

Basiscursus Bijenhouden 2020 (RV)

In 2020 zal er wederom een basiscursus imkeren (nieuwe naam) op Schouwen Duiveland gegeven worden.

Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar, dus mocht u iemand kennen, die geïnteresseerd is, alle informatie is terug te vinden op de site van de NBV.

<https://www.bijenhouders.nl/cursussen/basiscursus-imkeren/odyBpKR24g#info>

BIJen wetenswaardigheden (RFH)

In het oktober nummer van de Vlaamse Imkersbond las ik een artikel 'Koninklijke concurrenten' dat ik interessant vond. Het ging over het moment waarop er in 1 Bijenvolk meerdere koninginnen zijn en wat er dan allemaal kan gebeuren tussen volk maar ook de rivaliserende koninginnen.

Uitgelegd worden de begrippen Polygynie en monogynie. Poly = wanneer er meerdere koninginnen in een volk aanwezig zijn en Mono als er dus maar ééntje is (overgebleven) en die aan de leg is /gaat. Dat er meerdere koninginnen (ook die nog in de dop) zijn, kan voorkomen als de koningin vervangen wordt, - bv bij stille moerwisseling als de koningin niet voldoet, of wanneer redcellen worden opgetrokken, maar ook bij zich ontwikkelende zwermcellen = koninginnen in aantocht. Boventallige koninginnen (hierna Q's genoemd!) worden snel geëlimineerd om zo snel mogelijk terug te komen tot slechts één, eiliggende Q. Het blijkt dat het gedrag van werksters maar ook dat van Q's een rol kan spelen in het reductieproces. "(...) Jonge koninginnen bevechten elkaar tot er maar één overblijft

- Jonge koninginnen patrouilleren rond de Q-cellen om hun rivalen te liquideren, wanneer ze het meest kwetsbaar zijn.
- Werksters ageren agressief t.o.v. Q's om ze te beletten de moercellen te vernietigen.
- Q's tuten om agressieve werksters af te weren.
- Werksters immobiliseren Q's om hen tot een gemakkelijk doelwit te maken voor rivaliserende Q.
- Q's spuiten ontlasting om hun rivalen te immobiliseren. (...)"

En dit allemaal als verschillende opties die zich kunnen voordoen in een volk, om ervoor te zorgen dat er slechts één Q en tegelijk de beste overblijft. Zelf had ik nog nooit gehoord van de ontlasting variant en was daar verrast over. De ontlastingspray die

wordt gespoten door een Q wordt gericht op thorax & kop van de andere Q. Het effect is driedelig. Ten eerste wordt hiermee het contact tussen de rivalen verbroken, ze gaan bovendien uiteen. Ten tweede wordt het slachtoffer bedolven onder de ontlasting en als derde verandert hierdoor het gedrag van de werksters.

Werksters worden aangetrokken tot het bedolven slachtoffer, vormen een dichte bol en belemmeren op die manier de bewegingen van het slachtoffer, maar doden haar niet. De 'spuit-Q' kan zo het slachtoffer gemakkelijk een dodelijke steek toebrengen. Het spuiten van (nog onbevuchte) Q's is een tactiek om hun overwinningskansen te vergroten, omdat die Q & de helpende werkster de Q-tegenstander tijdelijk immobiliseren.

Een ander gebeuren treedt op bij gewone zwermdrift. Doppen worden aangezet en de oude Q vertrekt met ongeveer de helft van de werksters. Over blijft de andere werkster helft + 10 – soms wel 25 Q's in de dop. De leeftijd hiervan verschilt, afhankelijk van het moment waarop de eitjes zijn gelegd.

De eerst uitgelopen Q zal andere Q's in de dop doden voordat ze zich volledige hebben ontwikkeld.

Wanneer de Q in de dop nog niet volgroeid is, kan ze zich (ook als ze al wel volgroeid is) vanwege het opgesloten zitten niet verdedigen.

Als er echter voldoende werksters zijn overgebleven om nog een nazwerm te laten afkomen, zullen moercellen gewoon uitlopen en zullen die uitgelopen Q's elkaar bestrijden. Uit onderzoek naar uitgelopen Q's bleek dat in 18 van de 27 gevallen, de oudste Q het gevecht overwon. Waarschijnlijk omdat een oudere Q ook een steviger angel heeft.

Dit betekent, dat niet de beste koningin de meeste kans heeft te overleven, maar de oudste (18 van de 27). Als een Q eenmaal uitgelopen is, blijven werksters zich met haar lot bemoeien. "(...)"

- Ze kunnen een bepaalde Q's favoriseren door ervoor te zorgen dat zij als eerste uitloopt, zodat zij systematisch haar zusters in de cel de doodsteek toe kan brengen.
- De werksters kunnen ook onrechtstreeks een Q liquideren door ze in een duel met een andere kandidate te manoeuvreren, waarbij er maar één overwinnaar kan zijn.
- De werksters kunnen de afloop van het gevecht beïnvloeden door één van de partijen in te ballen, zodat deze zich minder goed kan verdedigen omdat ze bijv. slechts een verre verwant is. (...)"

Kopij, vraag en aanbod graag inleveren bij de redactie rudolf.m.fontein@planet.nl (klik op de link terwijl je de CONTROLknop ingedrukt houdt).

Tot zover deze berichtgeving met bijdragen van Wim Bil (WB),

BIJ-zondere groet,

Rob Vroom (RV), Helle van der Roest (HFR) & Rudolf Fontein-Hubregtse (RFH).